
prof. RNDr. Andrej Pázman, DrSc.

Dnes sa budeme rozprávať s pánom profesorom Andrejom Pázmanom.

Prof. RNDr. Ján Pišút, DrSc. (otázky)

prof. RNDr. Andrej Pázman, DrSc. (odpovede)

Začneme tvojou mladosťou...

Otec pochádzal z Hodruše, študoval v Štiavnicí, potom v Prahe na Vysokéj obchodnej a potom si absolvoval dodatočné poldruharočné štúdium v Paríži. Dôsledkom štúdia v Prahe bolo miesto v Národnej banke v Prahe a dôsledkom štúdia v Paríži bolo, že si zobral Francúzku, moju mamu. Ja som sa narodil v Prahe, ale v 39tom, keď som mal pol roka, sme sa presťahovali do Bratislavy. Otec bol preložený do bratislavskej Slovenskej národnej banky a guvernér banky profesor Imrich Karvaš si ho vybral ako riaditeľa devízového oddelenia, kde pôsobil do roku 1946. Istým vrcholom tejto jeho kariéry bolo, že sa zúčastnil ako zástupca vedúceho československej delegácie na zakladajúcej schôdzi Medzinárodného menového fondu v USA v roku 1946.

Obr. 1 Otec, Július Pázman (vľavo stojaci), ako zástupca vedúceho československej delegácie na zakladajúcej schôdzi Medzinárodného menového fondu v Savannah, USA, 1946

Obr. 2 Matka, Renée Pruneyras (tretia sprava), na hodine pokročilého klavíra v Paríži, asi 1935

Za slovenského štátu Národná banka podporovala povstanie a odviezla zlatý poklad do Švajčiarska, na tom sa otec zúčastňoval tiež?

To bola iniciatíva pána Karvaša, keď poslal peniaze do povstaleckého územia. Nemci im na to prišli, pána Karvaša uväznili a celú banku rozpustili. Otec o tejto etape nikdy v rodine nerozprával, ale mal na záchrane zlatého pokladu istú zásluhu. Novinár Vároš okolo roku 1965 o tom napísal podrobný článok v časopise Predvoj.

Obr. 3 Prvá kravata.

Július 1946

Základná škola ...

Začala zaujímavo, z vážnych zdravotných dôvodov som tri roky býval v Tatranskej Lomnici, kde som začal chodiť do školy, do jednotriedky. Všetky ročníky, od jedna do päť, v jednej miestnosti s jedným učiteľom, ktorý bol zároveň aj riaditeľom školy. A dlhé prestávky, počas ktorých žiaci učiteľovi opravovali plot. Po dvoch rokoch sme prišli do Bratislavy do školy na Jesenského ulici, potom som bol na dnešnej Gröslingovej, tam už bola vyššia základná, tam už boli učitelia na predmety. A tam som už mal výborného fyzikára, prísny bol, ale dobrý... a jeden rok aj zaujímavého matikára, ten ma upútal ku geometrii... Neskôr som išiel na dnešnú Gamču, vtedy to však bola normálna jedenásťročná škola.

Zaujímavé bolo, že nás matematiku aj fyziku vtedy učili učitelia, ktorí nemali ukončené vysokoškolské vzdelanie, ale boli to osobnosti a rozumeli tomu. Vlastne iba podporili môj záujem o tieto smery. Čítal som tiež popularizačné knihy o fyzike a matematike, najviac sa mi páčili od istého pána Perelmana. Ja som vlastne aj strednú školu opúšťal s vedomím, že pôjdem študovať fyziku. Pravda, určite by ma bolo zaujímalo študovať napríklad poéziu, ale s tým sa nedalo užiť.

Mal si aj iné záujmy ako školu?

To bolo trochu horšie, všeobecne som obľuboval knihy. Športy mi lekári zakázali, so športom som rekreačne začal až vo vyššom veku, čo bol značný hendikep. Mal som aj prísnu matku, učila ma francúzštinu a hlavne hrať na klavír, lebo bola klavíristka. Bola to chyba, lebo ja som nezdedil jej veľké nadanie. Mal som teda veľa povinností, stále ešte problémy s pľúcami a nemal som čas na výraznejšie záujmy. Zbieral som známky, konštruoval primitívne ďalekohľady, trochu fotografoval. Otec však bol vášnivý šachista. Ja sám som hral šachy intenzívne do 15 rokov.

Obr. 4 Otec, Július Pázman, bol známy ekonóm, neskôr vysokoškolský profesor a vášnivý šachista

Vtedy sa na odbor fyzika, nedalo prihlásiť, takže si sa hlásil na nejakú kombináciu?

Na matematiku- fyziku som sa hlásil. Aj ja aj moji spolužiaci sme si mysleli, že je dosť možné, že budeme stredoškolskými učiteľmi fyziky a matematiky. Ja som mal strednú školu rád, všeobecne som mal vždy výborne známky a rád som doučoval spolužiakov (a hlavne spolužiačky). V priebehu štúdia sa to vykryštalizovalo na fyziku – mal som pragmatické predstavy, že dobrý fyzik je taký čo pôjde do nejakého priemyselného koncernu a tam bude robiť inovačný vývoj popri inžinieroch, ktorí budú robiť štandardný vývoj.

Obr. 5 Spolužiaci z Prírodovedeckej fakulty pred Suvorákom, 1961.

Obr. 6 Na hranici sektorov v Berlíne, ešte bez múru. Na študentskej praxi v Lipsku, 1960.

Bola to naivná predstava...

To bol aj dôvod, prečo som si zvolil experimentálnu fyziku. S odstupom času si myslím, že som si mal zvoliť teoretickú fyziku.

Na ktorých učiteľov si spomínaš?

Na vysokej boli výraznejší matematici. Najviac na mňa pôsobil vtedajší asistent a pozdejší profesor Tibor Šalát, bol absolútna jednička a hneď za nim vtedajší docent Kolibiar. A ešte jeden zaujímavý matematik Michal Grajcar, bol geometer a mal vynikajúce pedagogické schopnosti. U fyzikov to bolo trochu horšie, ale aj tam ma oslovil veľmi emotívny seminár s pánom Presperínom, ktorý neskôr odišiel do Prahy. Neskôr sme mali skvelé prednášky s pánom Júliusom Krempaským. Dobré fundované prednášky mali tiež páni Petráš a Kolník. Všetci títo moji učители boli ešte mladí, pozdejšie sa stali významnými profesormi.

PREDNÁŠKY - ATELIÉRY					
Semester	Skolského roku	Počet týždňov:	Meno a priezvisko študenta		
Predmet	Počet týžd. hod.	Meno učiteľa	Prospech (slovami)	Dátum skúšky	Podpis skúšajúceho
Mat. fyzika	2	Dr. Šalát	excelent	19. XI. 58	J. Krempaský
Anal. funkcie	2	Dr. Greguš	vyborný	23. I. 59	J. Krempaský
Výsk. práce z mat. anal.	2	Dr. Šalát	vyborný	19. XI. 58	T. Šalát
Diff. geom.	2	Doc. Dr. Harant	vyborný	16. I. 59	M. Grajcar
Elem. aritm.	2	Doc. Dr. Kolibiar	započítaný	16. I. 59	Dr. Kolibiar
Prečiarka	Prečiarka	Prečiarka	Prečiarka	Prečiarka	Prečiarka
Elektrina	4	Prof. Tanorič	vyborný	5. I. 59	V. Martišovič
Teória el. mag. vlny a relativity	4	Dr. Dežinský	vyborný	16. I. 59	P. Petráš

Obr. 7 strana z indexu s podpismi niektorých spomínaných učiteľov

Spomínaš si na praktiká?

Vtedy som sa prvýkrát stretol so štatistikou, ktorá bola vtedy pre mňa nepochopiteľná. Prvé praktikum, kde sme merali priemery a dĺžku valčeka a potom sme ich priemerovali, to sa ešte dalo. Potom sme zobrali sumu štvorcov a delili sme to $n-1$, teda počet meraní mínus jedna ... a nikto mi nevedel vysvetliť prečo je tam $n-1$.

Obr. 8 Na vlastnom skútri, 1965

Diplomovku si robil fyzikálnu, alebo matematickú?

Fyzikálnu, samozrejme fyzikálnu. To bola zvláštna kapitola. Mal som vtedy dobrého kamaráta, veľmi dobrého experimentálneho fyzika, Viktora Martišoviča, chodili sme do laboratórií k pánovi Veisovi. Mali tam takú francúzsku brožúrku o hmotnostnom spektrografe typu Omegatrón. Dali mi ju naštudovať a povedali, že z toho by som mal robiť diplomovku. Bolo to veľmi náročné. Zostavil som hmotnostný spektrograf, ktorý bol vlastne malý cyklotrón. Musel som urobiť celú elektroniku a mnohé mechanické práce. Z literatúry som si zistil, že musím zostrojiť kmitajúci kondenzátor, boli tam veľké problémy s veľmi malými

prúdmi, celá tá sklenená aparátúra bola veľmi komplikovaná. Dva roky som strávil v pilnej remeselnej práci. To bol trochu mínus pre fyziku u mňa, keďže mi nezostávalo dosť času na štúdium. Aby som ilustroval technologické problémy, napríklad bolo treba zvärať molybdénové súčiastky, nakoniec sa to robilo technológiou, ktorú vytvoril Martišovič, zväralo sa zlatom vo vákuu. Ale nakoniec to fungovalo, prístroj správne registroval spektrum zloženia vzduchu v aparátúre, dodnes sa divím. A ja som skončil štúdium fyziky s vyznamenaním.

Ty si nakoniec spravil kariéru ako matematik—štatistik? Kde sa to zmenilo?

Vtedy nebolo toľko stupňov voľnosti ako dnes. Dostávali sme umiestnenky, zaujímal som sa o miesto na Fakulte, povedali mi, že som zle kádruvo zapísaný. Ja som s tým nebojoval, lebo prišla ponuka zo Slovenskej akadémie vied priamo na aspirantúru z teórie informácie v Prahe.

Obr. 9 S Lubomírom Kubáčkom a kolegyniami, 1985.

Obr. 10 Keď sme boli mladí, s manželkou, Bulharsko, 1965.

Poslali ma na prijímačky, ktoré pozostávali zo samej matematiky, napriek neistým výsledkom ma prijali. Ja som však odmietol s tým, že zostanem v Bratislave na ústave a budem na diaľku študovať. Takže školiteľov som mal dvoch, v Bratislave bol mojim školiteľom na SAV Juraj Bolf, v Prahe bol Jiří Nedoma. Učil som sa ponajprv základy pravdepodobnosti a štatistiky. V Prahe som bol aj na dvoch mesačných stážach. Teória informácie v populárnych knihách vtedy pojednávala o tom, čo všetko zmôže správne kvantifikovaná informácia, v móde bola vtedy kybernetika a ja som mal pocit, že to nie je ďaleko od fyziky. Mal som vždy názor, že štatistika by mohla byť súčasťou fyziky. Metodika nazerania na štatistiku cez informáciu, ktorú som sa v Prahe naučil, ma zaujala a rozhodol som sa, že to budem robiť. Takže som v Bratislave veľa študoval, čosi malé som vymyslel a napísal, a nakoniec som tu v Bratislave obhájil prácu. Z tohto obdobia pochádzajú aj dva moje menšie články.

Obr. 11 25. výročie Katedry pravdepodobnosti a štatistiky na University of Glasgow, 1991.

Obr. 12 Profesori z univerzity v Augsburgu umývajú riad na exkurzii so študentmi, 1998.

Ale to si bol zamestnaný v akadémii?

Áno, na Ústave merania a omnoho neskôr na Matematickom ústave.

Ešte stále si nebol štatistik?

Štatistiky sú vo svete na rôznych úrovniach – buď je to bežná prax, niečo sa spočíta z dát, alebo je to teória. Ja som sa snažil preniknúť do tých výpočtov a teórie. Vtedy prišla ponuka ísť do Dubny, asi rok po aspirantúre. A to bol rozhodujúci krok. Tam som už išiel ako štatistik, ktorý sa vie orientovať vo fyzike, ale nepracuje ako fyzik. Tam som sa stretol s výskumníkmi (Genadij Ososkov, František Lehar z Prahy a iní), ktorí mi ukázali viacero štatistických problémov, ktoré je potrebné riešiť. Ja som sa do toho pustil a šlo mi to. V mojich očiach skutočnú kandidátsku prácu na náležitej úrovni som urobil až v Dubne.

To boli analýzy štatistického vyhodnocovania experimentov?

Napríklad bolo potrebné optimálne spočítať tzv. bufernú pamäť. Alebo iná téma, ktorej som sa nevenoval dlhodobo. Bol to napríklad problém z neutrónovej fyziky, kde pri registrácii spektra energií prúdu neutrónov v technických zariadeniach došlo ku skresleniu impulzov a bolo potrebné spočítať toto skreslenie. Tam sa ukázalo, že metodika charakteristických funkcií známa z teórie pravdepodobnosti je na to výborná, aj som to naozaj spočítal. Tejto téme som sa však ďalej nevenoval.

Mal som však dve témy, ktoré ma dlhodobo oslovili.

Prvá bola okolo rozptylu NN častíc. Túto skupinu viedol František Lehar. Mal tam aj iných spolupracovníkov, napríklad Valerij Fedorov (vtedy aspirant Moskovskej Univerzity) s ktorým sme sa pustili do problematiky optimálneho navrhovania experimentu. Spočiatku pre ten daný problém rozptylu, ale cítil som, že táto problematika nie je len na chvíľku, ale že je tam čo robiť v širších súvislostiach. Že tam človek dostane nové pohľady na štatistiku. A s týmto zameraním do určitej miery pokračujem v problematike až dodnes.

Druhý taký problém, ktorý bol veľmi zaujímavý, tiež súvisel s rozptylmi. Pri spracovaní výsledkov experimentov používala sa metóda najmenších štvorcov na zisťovanie neznámych parametrov, čo mimochodom bol zložitý numerický problém, keďže neznámych parametrov bolo 60. Avšak vypočítané odhady parametrov nemusia byť jednoznačné pri malom počte experimentov, čo sa stáva, keď experimenty sú drahé. Skutočne sa stalo, že vypočítali numericky korektný odhad parametrov a o rok sa ukázalo, že v dôsledku ďalších výsledkov meraní, odhady parametrov sa posunuli úplne inde s úplne inými fyzikálnymi dôsledkami. Táto téma sa objavila aj vo veľkej doktorandskej dizertácii a vyvolala v Dubne silné spory o správnosti riešenia, dokonca s návrhom na zamietnutie práce. Tento problém sa zdal aktuálny a ja som sa do neho pustil. Vymyslel som akúsi metódu, ktorá osvetlila informačné

Obr. 13 S Františkom Leharom pod Kazbekom na Kaukaze, dovolenka z Dubny

toky, ktoré tam boli a získané výsledky vzbudili pozornosť. Zároveň ma to upozornilo, že nelineárne štatistické modely majú ešte záhady, ktorým sa oplatí venovať.

Ale tie parametre boli parametre v nukleónovom potenciály?

To bol rozvoj vlnovej funkcie na guľové zložky, tam vznikli nejaké parametre. Tieto rozvoje spravil jeden Američan, ja som už nešiel do fyziky. Pre mňa to bola proste nelineárna regresia.

Koľko rokov si bol v Dubne?

Tri a štvrt' a potom som bol ešte pár krát kratšie.

Potom si sa vrátil do Bratislavy, kedy si sa dostal na Fakultu?

Ja som bol na Ústave merania a tam som sa vrátil. Do roku 1991 som bol zamestnaný na SAV, postupne na dvoch ústavoch, na Ústave merania a na Matematickom ústave (od 1981), s prerušením na pobyt v Dubne a na stáž vo Francúzsku. Na SAV som obhájil aj "veľký doktorát" v roku 1980. Zaujímavé bolo, že na niektorých pracoviskách SAV v úplnom počiatku môjho zamestnania prijímali fyzikov a matematikov s nedôverou, postupne ale vznikli úplne iné pomery. Od môjho návratu z Dubny bol som pracovníkom teoretického oddelenia, ktoré viedol dnešný profesor Ľubomír Kubáček. V r. 1969 sme začali viacerí

externe pomáhať s prednáškami na Fakulte, a nakoniec som v roku 1991 úplne prešiel na Fakultu. Výborné kontakty s Fakultou nám zabezpečili aj prísun dobrých absolventov, ktorí sú teraz už renomovanými odborníkmi v štatistike.

Väčšinu aspirantov (dnešných PhD.) si mal na ústave alebo na Fakulte?

Niečo viac som mal tam. Školiť som začal veľmi skoro, mal som vtedy len 32 rokov, ale bol som už samostatným vedeckým pracovníkom, aj to vďaka prácam z Dubny.

Začal som školiť Anatolija Dvurečenského. Terajšieho riaditeľa Matematického ústavu SAV. Tolo robil diplomovku u **Riečana**, tzv. kvantové logiky. Ja som sa vtedy po návrate z Dubny

zaoberal spolu so Silviou Pulmannovou aj axiomatikou kvantomechanických veličín, čo bolo tematicky blízke. Medziiným nasmeroval som Tola na Gleasonovu vetu, silne geometrickú, ktorá sa vymyká z toho axiomatizmu. Tolo sa chytil výborne a pozdejšie napísal dokonca na túto tému monografiu. Takže to bol Tolo Dvurečenskij, veľmi pracovitý matematik, pomohol som mu potom aj do Dubny, ale takým dobrým doktorantom ani netreba príliš pomáhať, rýchlo Vás dorastú.

Obr. 14 Docentský diplom z rúk rektora Juraja Šveca, tesne pred prechodom na Fakultu, 1991.

Potom prišiel Peter Čerňanský, fyzik.

Ústav merania chcel mať aj

teoretického fyzika, ale sám som ho vyškoliť nemohol, tak sme prizvali Pavla Bónu z Fakulty.

On však vtedy nebol docent a tak som zostal školiteľom ja a on bol len školiteľ špecialista a úspešný. Pozdejšie bol Peter prorektorom Trnavskej univerzity.

Potom prišla šikovná asistentka z techniky, Jaroslava Mikulecká. Napísala dizertačku z optimálneho navrhovania experimentov, nový algoritmus. O dosť neskoršie sme spolu aj s ďalšími autormi napísali knihu, takú príručku. Neskôr odišla do Hradca Královej a stala sa tam rektorkou univerzity na dve funkčné obdobia

Ty si niekde písal, že ak školiteľ nepíše článok so svojim aspirantom, tak je to divné. Ale ja mám na vec opačný názor. Občas totiž vzniká situácia že sa školiteľ len pripíše na článok aspiranta. Preto som nikdy nemal spoločný článok so svojim aspirantom, aby som sa vyhol podozreniu, že sa na ich prácu len pripisujem. Takže hoci boli niektoré články tvorené v spolupráci, autorom nie som. Pravda bola jediná výnimka, keď som článok napísal sám a doktoranta tam pripísal. Úspešne, pretože ďalšie články, ako aj dizertačku už napísal sám.

Ešte ďalších troch úspešných aspirantov som mal na akadémií.

Helena Koutková, externá aspirantka z Brna. Úradne bola školená na Fakulte, ja som bol ale školiteľom, aj keď som bol zamestnancom akadémie. Bola múdra, temperamentná, ale vo vedeckej práci ďalej nepokračovala pre rodinné problémy, ktoré ju zastihli v Brne. Školil som ju z nelineárnych modelov, čo sa ukázalo ako ťažšia problematika než optimálne navrhovanie experimentov.

Emil Horváth bol ďalší úspešný. Tematika opäť z navrhovania experimentov. Ale mal tiež osobné problémy a stratil sa mi z dohľadu.

Ako posledného menujem Milana Tyšlera, ale tu som bol len pomocným školiteľom. Dnes je riaditeľom Ústavu merania SAV.

Na Fakulte začiatkom 90tich rokov nikto nechcel robiť doktorát. Postupne som však mal viacerých. Najvýraznejší je dnes pravdepodobne Radoslav Harman, tiež veľmi samostatný

Obr. 15 S Júliou Volaufovou, profesorkou v New Orleans, na brehu zradného oceánu, ešte pred Katrínou, 2001.

doktorand, ktorý urobil veľmi peknú prácu z teórie optimálneho navrhovania experimentov. Je u nás na Fakulte docentom s výborným nábehom na ďalší postup.

Milan Stehlík, ďalší môj doktorand, napísal dizertačnú prácu z nelineárnych modelov, tiež veľmi peknú, a dnes je docentom v Linzi v Rakúsku.

Klára Hornišová, ďalšia moja doktorantka z Fakulty, je dnes vedeckou pracovníčkou na Ústave merania SAV.

Lenka Filová bola vyškolená v spolupráci s R. Harmanom ako školiteľom špecialistom, teda podľa genealógie, je súčasne mojou vedeckou „dcérou“ i „vnučkou“. Dnes pracuje ako odborná asistentka na Fakulte. Naproti tomu u Vladimíra Lacka, ktorý je školený teraz, je to trochu naopak, pretože Harman je školiteľom a ja som školiteľom špecialistom. Proste, časy sa menia.

Zmenil by si niečo na Matfyzе keby si mohol?

Ani veľmi nie. Bol som ako hosťujúci profesor na viacerých zahraničných univerzitách a zistil som, že my máme najlepších študentov, aspoň v porovnaní s inými katedrami štatistiky. Štatistika je nútená spájať sa s aplikáciami a výchova študentov je všade náročnejšia. Učitelia na dobrých katedrách sú niekedy úplne inde než ich študenti, učia niečo iné, než z čoho robia výskum.

Ty si mal doma francúzštinu, vo Francúzku si nebol?

Vo Francúzsku som bol ešte ako stážista, bol to pre mňa kultúrny šok. Bol som tam pol roka. Matematika je tam veľmi abstraktná. Na čo aj trochu trpia. Ale zároveň to vychováva ľudí. Ako to raz niekto napísal v Obzoroch „Jeden z hlavných produktov matematiky sú samotní matematici.“. Potom som po 90tom dostával pozvania, chodiť na výskum, v Paríži, Grenoble, Bordeaux a na juhu Francúzska. Prakticky každý rok som tam mal nejaký kratší výskumný pobyt.

Nezabudli sme na niečo?

Ešte je tu jedna myšlienka: „Celá rodina sme matfyzáci, manželka i obidve deti tu študovali a všetci sme boli s Fakultou spokojní.“ A fyziky mi bola občas ľúto, že už ju nerobím. Emocionálny vzťah k fyzike mám stále, 15 rokov po štúdiu som si študoval niektoré fyzikálne učebnice, ale dnes zostávam len pri popularizačnej literatúre.

(otázka doplnená mimo video)

Pred niekoľkými dňami ti vyšla u Springera monografia. Mohol by si o nej povedať viac? A je to tvoja prvá takáto kniha?"

Nie je prvá. Napísal som aj zopár menších učebníc pre študentov Matfyzu a dve, povedal by som príručky, pre používanie štatistiky v meraní, ale napísal som aj tri monografie, ktoré vyšli

v Holandsku u Kluwera, resp. u jeho odnože Reidela a posledná u Springera. Mimochodom tú druhú Springer prevzal pod svojim číslom a vydáva ju ako e-book.

Ako a prečo vznikli?

Spoločne o všetkých troch sa dá povedať, že vznikli z akéhosi pretlaku vlastných nápadov i prebratých a spracovaných znalostí z určitej oblasti, ktoré bolo treba systematizovať, dostať na papier a tak uľahčiť svojmu preťaženému vedomiu. Priznám sa, že prvé dve som napísal

najprv po slovensky, v bohužiaľ naivnej viere, že slovensky duch dychtivo čaká na buditeľov z vedeckej oblasti, aby sa vzdelával. Našťastie, prišla ponuka na vydanie v angličtine, kde ohlas bol nepomerne väčší. Pri prvej knihe bola táto ponuka prekvapením. Už za Gorbačova, v dobe určitého uvoľnenia, prišli dve redaktorky z vydavateľstva VEDA nadšené z veľtrhu vo Frankfurtu, že holandské vydavateľstvo má eminentný záujem vydať preklad mojej knihy a knihy prof. Greguša. Išlo skutočne o prvé lastovičky a táto moja kniha z roku 1986 je

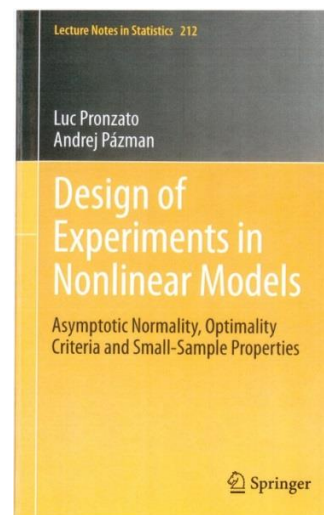
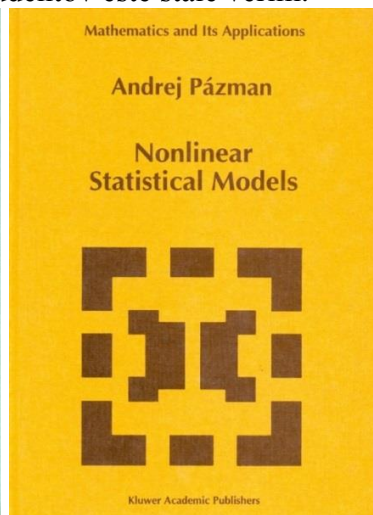
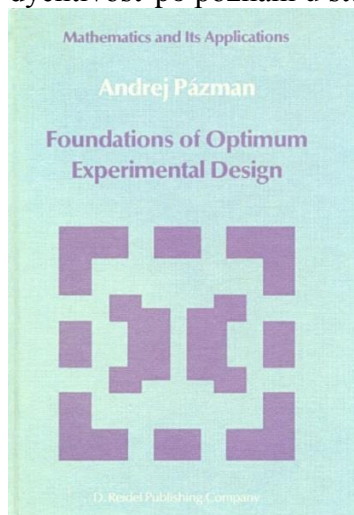
dnes citačne najúspešnejšia. Druhá kniha existovala v slovenskom rukopise, ale nikdy nebola vydaná, lebo vydavateľstvo VEDA zrazu bolo po r. 1990 bez peňazí. Našťastie, svet sa otvoril, nebolo už problém ponúknuť rukopis priamo na západ, i keď technická realizácia sa

opäť vykonala v roku 1993

Obr. 16 Moje deti so spoluautorom Lucom Pronzatom

prostredníctvom

slovenského vydavateľstva, tentokrát súkromného. Nakoniec, tlač vtedy bola u nás ďaleko lacnejšia ako inde a holandsky Kluwer, ktorý za knihu ručil svojim menom, to uvítal. Tretia kniha je už naozaj dieťaťom súčasnej doby. Je výsledkom mnohoročnej spolupráce a častých osobných kontaktov s Lucom Pronzatom z Francúzska, ktorý je spoluautorom. O slovenské vydanie som sa už tentokrát nepokúšal, ale miesto toho som vydal vo vydavateľstve univerzity menšiu učebnicu pre študentov ovplyvnenú všetkými tromi monografiami. Na dychtivosť po poznaní u študentov ešte stále verím.

Staršie monografie vydané u Kluwera v koprodukcii so slovenskými vydavateľstvami, 1986 a 1993.

Čerstvá monografia u Springera, napísaná spoločne s Francúzom Lucom Pronzatom, 2013.

Ďakujeme veľmi pekne!